

set rebaptizandus... sufficit autem, quia Sacramenta valide administrantur haereticis, cum Ecclesia deīniet eos non esse denuo baptizandos, vel ordinandos, quando redeunt ad Ecclesiam catholicam; atqui in illis non alia fuit dispositio, quam voluntas recipiendi Sacramentum; ergo.

Dixi: *Excepta poenitentia*, quia actus poenitentis sunt illius materia essentialis; ergo sine illis, et aliis quae non praecedere debent, nullum est Sacramentum Poenitentiae.

Objicies. Nonnulli inviti ordinati sunt, quorum tamen ordinatio rata habita est; ergo.

Resp. Dist. ant. Ordinati sunt inviti *secundum quid*, id est, cum aliqua repugnantia propter metum et reverentiam, *conc.* ordinati sunt *simpliciter* inviti, *nego*. Qui enim sic reluctantes erant, subinde, ut votis Ecclesiae, et superiorum voluntati, se faciles praebent, consentiebant se ordinari.

Quaeres 2. *Qualis intentio requiratur in subjecto ad Sacramentum valide recipiendum?*

Resp. Non requiritur actualis, aut virtualis, nisi in *Matrimonio*, nam Concilia et Rituale Rom. praecipunt, ut baptizetur moribundus ratione et sensibus destitutus, modo constet de praeterita ejus voluntate; atqui tali moribundo non inest nisi habitualis intentio; ergo sufficit intentio *habitualis*; imo quandoque sufficit *interpretativa*, ut constat ex constanti praxi Ecclesiae, quae fidelibus repentino morbo correptis, quo usum linguae et rationis amiserunt, administrat Sacramenta Poenitentiae et Extremae Unctionis, etiamsi illa ante non expectierint, in quibus est solum intentio interpretativa; ergo.

Quaeres 3. *Quaenam dispositiones requirantur ad recipienda cum fructu Sacramenta?*

Resp. 1. Ad Sacramenta mortuorum, requiruntur ex *Conc. Trid.* quinque actus, nempe, fides, timor, spes, amor Dei initialis, odium et detestatio peccati.

Resp. 2. Ad recipienda Sacramenta vivorum, requiritur, praeter illos actus, gratia sanctificans, quia eam supponunt in subjecto, cum sint instituta ad eam augendam.

§. V. *De Effectibus Sacramentorum.*

Quaeres 1. *Quotuplex sit effectus Sacramentorum?*

Resp. Duplex, nempe, *gratia*, quae ab omnibus producit, et *character*, qui a Baptismo, Confirmatione, et Ordine tantum producit.

Quaeres 2. *Qualem gratiam conferunt Sacramenta?*

Resp. Duplicem, nempe, gratiam *communem* omnibus Sacramentis, et gratiam *specialem* unicuique Sacramento, quae ideo *sacramentalis* dicitur.

Quaeres 3. *Quid sit gratia illa communis?*

Resp. Est gratia sanctificans, vel *prima*, quam conferunt Sacramenta mortuorum, utpote instituta ad mortuos justificandos; vel *secunda*, quam conferunt Sacramenta vivorum, utpote instituta ad augmentum gratiae.

Quaeres 4. *Quid sit gratia sacramentalis?*

Resp. Definiri potest: *Gratia habitualis, annexum habens jus ad gratias actuales necessarias ad assequendum finem proprium cujusque Sacramenti.*

Ergo gratia sacramentalis non statim a suscepto Sacramento, et simul confertur, sed tantum successive, et opportuno tempore, eum, nempe, occurrunt occasiones finem Sacramenti suscepti spectantes, licet statim cum Sacramento recepto acquiratur jus ad illas gratias suo tempore et loco accipiendas.

Ergo amissa gratia sanctificante, amittitur gratia sacramentalis, quia amisso juris fundamento, jus ipsum amittitur, recuperatur autem cum gratia sanctificante, per poenitentiam.

Quaeres 5. *Utrum Sacramenta conferant semper aequalem gratiam?*

Resp. Inaequalem conferunt gratiam iis qui sunt

inaequaliter dispositi. Nam Conc. Trid. *sess. 6. cap. 7.* docet baptizatos recipere gratiam *secundum mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult, et secundum propriam cujusque dispositionem, et cooperationem.* Ratio est quia Sacramenta sunt causae necessariae; sed causae necessariae plus vel minus operantur in subjecto, secundum majorem vel minorem ejus dispositionem, ut patet in igne, qui intensiorem producit calorem in ligno quam in stipula; ergo, &c.

Objicies. Ergo major illa gratia non datur ex opere operato, sed ex opere operantis, virtute nimirum dispositionum quae sunt in subjecto; absurdum consequens.

Resp. Nego consequens. Quia illae dispositiones non sunt causae effectrices gratiae, sed tantum conditiones necessariae ex parte subjecti, sine quibus Sacramenta non tantam producerent gratiam ex opere operato.

Quaeres 6. Utrum Sacramenta novae legis conferant gratiam ex opere operato, vel tantum ex opere operantis?

Resp. Producent ex opere operato iis qui nullum obicem opponunt; non autem ex opere operantis, quia producent eam praecise vi operis ex instituto divino exerciti; non autem ex merito conficientis, aut suscipientis Sacramentum. Ita definiit Concil. Trid. *sess. 7. can. 8. Si quis dixerit per illa novae Legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam... anathema sit.*

Objicies 1. Justificamur per fidem, Roman. 3. *Arbitramur justificari hominem per fidem;* ergo non per Sacramenta.

Resp. Nego consequens. Nam justificamur, et per fidem et per Sacramenta, sed diversimode: per fidem tanquam dispositionem necessariam ad justificationem; per Sacramenta, tanquam causam productivam gratiae. Textus Apostoli non excludit Sacramenta, sed solum opera legis Mosaicae.

Objicies 2. Voces istae, *ex opere operato,* sunt novae; ergo rejiciendae.

Resp. 1. Non sunt novae; nam a 500. annis usurpatae sunt ab Innoc. III. lib. de mysterio Missae. 2. Non sunt novae quoad sensum, sed tantum quoad syllabas, nam haec fuit semper fides Ecclesiae, quod Sacramenta producerent gratiam ex se, quod idem est ac ex opere operato. 3. Etiam si essent novae, essent retinendae, nam Ecclesia habet jus novas usurpandi voces in casibus occurrentibus ad antiquam fidem tuendam.

Quaeres 7. Utrum Sacramenta novae legis conferant gratiam physice, aut moraliter tantum?

Resp. Conferunt moraliter tantum, hoc sensu, quod Deum efficaciter et immediate moveant ad gratiam physice producendam, ex pacto, scilicet, quo se libere obstrinxit, ut ad praesentiam illorum signorum gratiam certo conferret iis qui nullum opponunt obicem: ita docent Scotistae contra Thomistas.

Objicies 1. Scriptura testatur hominem *ex aqua et Spiritu Sancto renasci; salvum fieri per lavacrum regenerationis;* atqui particulae *ex et per,* denotant causalitatem physicam; ergo, &c.

Resp. Nego min. Equidem particulae *ex et per,* denotant veram causalitatem, sed abstrahunt a modo causalitatis, cum usurpentur ad causalitatem tum physicam, tum moralem explicandam.

Objicies 2. Vetera Sacramenta producebant gratiam moraliter; ergo nova illam producent physice.

Resp. Nego ant. Nam Sacramenta vetera utpote infirma et egena elementa, *non ex seipsis et ex sua institutione,* movebant Deum ad dandam gratiam; sed ex fide duntaxat in Christum venturum, cujus erant publicae protestationes; unde non erant causae morales gratiae, sed duntaxat conditiones sine quibus non, ut ajunt. At nostra sacramenta sunt verae causae morales, eo quod sint moraliter actiones Christi, cujus nomine fiunt.

Quaeres 8. *Utrum Sacramenta, fide [id est, cum pravis dispositionibus] suscepta, sublato per poenitentiam obice, reviviscant?*

Resp. 1. Sacramenta characterem imprimunt, reviviscunt. Id affirmant D. Aug. de Baptismo: *Tunc valere ad salutem incipit Baptismus, inquit, cum illa fictio veraci confessione recesserit....* De Ordine et Confirmatione constat, nam cum haec Sacramenta iterari non possint, valide confirmatus, aut ordinatus, gratiam sacramentalem ad assequendum finem horum Sacramentorum necessariam, nunquam obtinere possent, quod videtur incredibile.... Propter eandem rationem probabile est *Matrimonium*, durante eodem conjugio, et *Extremam Unctionem*, durante eodem morbo, reviviscere, cum iterari non possint.

Resp. 2. Non reviviscit *Poenitentia*, quia quando est informis, est etiam nulla: quod autem nullum fuit, postea reviviscere et operari non potest. Nec *Eucharistia*, quia, cum saepius repeti possit, non fuit necesse, ut Christus eam reviviscere voluerit.

Quaeres 9. *Quomodo Sacramenta veteris legis conferrebant gratiam?*

Resp. Ex opere operantis tantum: nam ab Apost. ad Galat. 4. dicuntur *infirmi et egeni elementa*; at qui non essent infirmi et egeni elementa, si conferrent gratiam ex opere operato; ergo &c. Hinc Concil. Florent. definit, quod *non causabant gratiam, sed eam tantum per passionem Christi dandam esse figurabant.*

Objicies. Circumcisio gratiam causabat ex opere operato; ergo.

Resp. Nego ant. Abraham enim *Circumcisionem accepit in signum, non ad justitiam*, ait S. Justin. dialogo cum Triphone, cui consentiunt omnes Patres Augustino antiquiores.

Prob. ant. Circumcisio instituta fuit ad peccatum originale delendum; ergo justificabat ex opere operato.

Resp. Nego ant. Nam unice instituta est, ut esset signum foederis inter Deum et Abrahamum ejusque posteros, Genes. 17. *Circumcidetur ex vobis omne masculinum, ut sit in signum foederis inter me et vos.* Non ait ut sit in remissionem peccati, sed *in signum foederis.*

Inst. In circumcissione debebatur peccatum originale; ergo ad illud delendum fuit instituta.

Resp. Nego conseq. Equidem in Circumcissione debebatur peccatum originale: *Non ex virtute Circumcisionis*, ait D. Thom. 3. part. quaest. 70. art. 4. *sed ex virtute fidei passionis Christi, cujus signum erat Circumcisio, ita scilicet quod homo qui accipiebat Circumcisionem, profitebatur se suscipere talem fidem, vel adultus pro se, vel alius pro parvulis. Unde et Apost. dicit, Rom. 4. quod, Abraham accepit signum Circumcisionis signaculum justitiae fidei, quia scilicet justitia erat ex fide significata, et non ex Circumcissione justificante.* Equidem D. August. contrarium sensit; sed non adhaeremus ejus sententiae, quia versione Graeca, qua utebatur, fuit deceptus.

Quaeres 10. *Quid sit character?*

Resp. Definitur, *signum spirituale, indelebile, impressum animae, quo homo ad divina deputatur, et ab aliis distinguitur.*

Dicitur 1. *Quo homo deputatur ad divina*; nempe ad Sacramenta, vel recipienda, ut Baptismus; vel ad ministranda, ut Ordo; vel ad fidem profitendam, ut Confirmatio. Hinc probabilius est characterem pertinere ad secundam speciem qualitatis, scilicet, ad potentiam; quia dat simpliciter agere vel pati, nempe, sacra suscipere, vel agere.

Quaeres 11. *Quot Sacramenta imprimant characterem?*

Resp. Tria, scilicet, Baptismus, Confirmatio, et Ordo, ut constat ex perpetua, traditione Ecclesiae, ad

quam attendens Conc. Trid. sess. 7. can. 9. definit: *Si quis dixerit in tribus Sacramentis, Baptismo, scilicet, Confirmatione, et Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale et indelebile, unde ea iterari non possunt; anathema sit.*

§ VI. De caeremoniis Sacramentorum.

Quaeres 1. *Quid intelligatur per caeremonias Sacramentorum?*

Resp. Intelliguntur ritus Sacramentales, et Sacramentalia.

Quaeres 2. *Quid sint ritus Sacramentales?*

Resp. Sunt, actus externi Religionis ab Ecclesia instituti, ad decentem et devotam Sacramentorum administrationem.

Quaeres 3. *Utrum ritus Sacramentales sint utiles?*

Resp. affirm. Nam, ut decet Conc. Trid. sess. 22. cap. 5. valent ad majestatem et reverentiam mysteriis nostrae Religionis conciliandam, ad pietatem fidei promovendam, ad nutriendam eorum fidem, notitiamque mysteriorum veluti oculis subjiendam; ergo.

Quaeres 4. *Utrum liceat in Sacramentorum administratione ritus ab Ecclesia usitatos et approbatos mutare, vel omittere?*

Resp. Est peccatum mortale ex genere suo, ut definit Conc. Trid. sess. 7. can. 13. Ratio est, quia tenemur Ecclesiae in omnibus obsequii.

Quaeres 5. *Quid sint Sacramentalia?*

Resp. Sunt, quidam ritus externi, ab Ecclesia instituti et consecrati, ad quosdam effectus spirituales producendos.

Quaeres 6. *Quot sint Sacramentalia?*

Resp. Sex numerantur versu sequenti comprehensa:

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.

Quaeres 7. *Quinam sint Sacramentalium effectus?*

Resp. Est remissio peccatorum venialium, et interdum excitatio gratiae actualis, remissio poenae temporalis peccatis quoad culpam remissis debitae, compressio daemonis, operatio sanitatis, &c.... Dixi, interdum; quia hos effectus produciunt infallibiliter, cum Christus non promiserit illos ad praesentiam Sacramentalium operari.

DISSERTATIO II.

De Baptismo.

Nota. **A**gemus 1. de natura, materia, et forma Baptismi; 2. de ejus necessitate; 3. de ejus ministro, et subjecto; 4. de ejus effectibus, ac caeremoniis.

§ I. De natura, materia, et forma Baptismi.

Quaeres 1. *Quotuplex sit Baptismus?*

Resp. Triplex, nempe, Baptismus sanguinis, estque martyrium. Baptismus flaminis, estque votum, seu desiderium recipiendi Sacramentum Baptismi. Et Baptismus aquae, qui est primum novae legis Sacramentum, de quo hic.

Quaeres 2. *Quid sit Baptismus?*

Resp. Definitur, *Sacramentum, a Christo institutum, ad spiritualem hominis regenerationem, per exteriorem corporis abluionem, factam aqua sub praescripta verborum forma.*

Quaeres 3. *Quandonam institutum fuerit Sacramentum Baptismi?*

Resp. Probabilius est institutum fuisse ante passio-